

THỰC TRẠNG DẠY VÀ HỌC MÔN BÓNG BÀN TẠI TRUNG TÂM GIÁO DỤC THỂ CHẤT VÀ THỂ THAO ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI

THE CURENT SITUATION OF TEACHING AND LEARNING TABLE TENNIS AT
THE CENTER FOR PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS, VIETNAM NATIONAL
UNIVERSITY, HANOI

TS. Nguyễn Thị Thu, ThS. Phan Hoàng Tường Giang
Trung tâm Giáo dục thể chất và Thể thao Đại học Quốc gia Hà Nội

Tóm tắt: Nghiên cứu đánh giá thực trạng dạy và học môn Bóng bàn tại Trung tâm Giáo dục thể chất và Thể thao – Đại học Quốc gia Hà Nội thông qua phân tích chương trình học, điều kiện cơ sở vật chất, đội ngũ giảng viên, phương pháp giảng dạy và kết quả học tập của sinh viên. Kết quả cho thấy chương trình được xây dựng có hệ thống, giảng viên có trình chuyên môn cao, cơ sở vật chất cơ bản đáp ứng giảng dạy. Tuy nhiên, phương pháp giảng dạy vẫn mang tính truyền thống, chủ yếu là giảng giải, thị phạm, luyện tập lặp lại, chưa phát huy được tính chủ động và tư duy phản biện của người học. Kết quả kiểm tra kỹ thuật còn chưa đồng đều, đặc biệt với kỹ thuật vụt bóng trái tay. Trên cơ sở đó, nghiên cứu đề xuất đổi mới phương pháp theo hướng dạy học tích cực, đặc biệt là áp dụng dạy học theo dự án nhằm phát triển toàn diện năng lực cho sinh viên và nâng cao hiệu quả giáo dục thể chất.

Từ khóa: Cải tiến chất lượng dạy và học; Bóng bàn; thực trạng; phương pháp giảng dạy; phương pháp dạy học tích cực; giáo dục thể chất; sinh viên; học theo dự án; Đại học Quốc gia Hà Nội.

Abstract: This study assesses the current situation of teaching and learning Table Tennis at the Center for Physical Education and Sports – Vietnam National University, Hanoi. The research analyzes the course structure, teaching facilities, faculty qualifications, instructional methods, and students' learning outcomes. Results show that while the curriculum is systematically designed, instructors are highly qualified, and basic infrastructure is in place, the prevailing teaching approach remains traditional - centered on lecturing, demonstration, and repetitive practice. These methods limit students' active engagement, critical thinking, and collaborative skills. Performance on technical tests remains inconsistent, particularly in backhand stroke execution. Based on these findings, the study recommends pedagogical innovation through active learning approaches, with an emphasis on implementing project-based learning (PBL). PBL offers opportunities for experiential practice, team collaboration, and creative problem-solving, which are essential to developing comprehensive competencies in physical education and aligning with the broader goals of higher education reform.

Keywords: Improving teaching and learning quality; Table Tennis; current situation; teaching methods; active learning methods; physical education; students; project-based learning (PBL); Vietnam National University, Hanoi.

1. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh giáo dục đại học chuyển mình mạnh mẽ hướng từ truyền đạt kiến thức sang phát triển phẩm chất và năng lực người học, giáo dục thể chất cũng đặt ra yêu cầu cấp thiết phải đổi mới phương pháp dạy học. Nghị

quyết 29-NQ/TW nhấn mạnh việc hiện đại hóa hoạt động dạy và học, phát huy tính chủ động, sáng tạo của người học và khắc phục lối truyền đạt một chiều. Thực tế giảng dạy môn Bóng bàn tại các trường đại học không chuyên về thể dục thể thao, trong đó có Trung tâm Giáo dục thể

Kết quả nghiên cứu về Giáo dục thể chất và Thể thao trường học

chất và Thể thao (TTGDTC&TT) - Đại học Quốc gia Hà Nội (ĐHQGHN), vẫn nặng tính truyền thống. Các phương pháp giảng giải, thị phạm và luyện tập lặp lại giúp sinh viên nắm vững kỹ thuật cơ bản, nhưng lại hạn chế khả năng phát triển tư vấn phản biện, kỹ năng giao tiếp và hợp tác những năng lực cốt lõi cần thiết trong thế kỷ 21. Điều này dẫn đến trạng thái thụ động của sinh viên, thiếu cơ sở tự động trong quá trình học tập và vận dụng kiến thức vào thực tiễn.

Trong bối cảnh đó, phương pháp dạy học theo dự án (PBL) đang được đánh giá cao trong giáo dục thể chất hiện nay như Simonton et al. (2021) và Aydın & Tonbuloglu (2021) đã chỉ ra rằng việc áp dụng PBL trong giáo dục thể chất giúp tăng cường động lực học, phát triển tư duy phản biện, kỹ năng giao tiếp và khả năng ra quyết định của người học trong các môn thể thao đối kháng. Ở Việt Nam, các công trình như của Nguyễn Thị Phương Oanh (2020), Lê Thị Vy (2022), Nguyễn Đại Cồ Việt (2017) cũng đã bước đầu tiếp cận PBL trong giáo dục thể chất nhưng chủ yếu dừng lại ở môn lý luận hoặc lý luận giáo dục thể chất. Tuy nhiên, việc phát triển các phương pháp dạy học tích cực nói chung và PBL nói riêng trong giảng dạy môn bóng bàn tại TTGDTC&TT – ĐHQGHN có thể đối mặt với nhiều thách thức. Để đưa ra các giải pháp thay đổi mới phù hợp, việc khảo sát và đánh giá mức độ chính xác về giảng dạy và học môn Bóng bàn là cần thiết. Từ những vấn đề

trên, tác giả nghiên cứu: Thực trạng dạy và học môn Bóng bàn tại TTGDTC&TT – ĐHQGHN.

Phương pháp nghiên cứu: Tổng hợp và phân tích tài liệu, phỏng vấn, quan sát sư phạm và toán học thống kê.

2. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU

2.1. Phân tích thực trạng chương trình học phần Bóng bàn

Chương trình môn học Bóng bàn tại TTGDTC&TT - ĐHQGHN được xây dựng theo định hướng phát triển kỹ năng vận động cơ bản, phối hợp nhóm và thói quen luyện tập thể thao cho sinh viên. Chương trình môn học được trình bày tại bảng 1. Qua bảng 1 có thể thấy cấu trúc chương trình gồm 15 giờ, trong đó 13 giờ thực hành (86,66%) và 2 giờ lý thuyết (13,33%), tập trung chủ yếu ở hai nội dung đầu (Nội dung 1 và 2) các nội dung từ 3 đến 14 đều là thực hành kỹ thuật. Hình thức tổ chức giảng dạy chủ yếu theo mô hình giảng viên hướng dẫn sinh viên luyện tập theo, chưa tạo điều kiện cho người học tham gia chủ động, phản biện hoặc sáng tạo nội dung tập luyện.

Phần tự học không có cho thấy còn thiếu định hướng phát triển kỹ năng tự học và hợp tác nhóm. Bên cạnh đó, nội dung kiểm tra đánh giá vẫn tập trung vào thực hiện kỹ thuật cá nhân, chưa gắn với tiêu chí đánh giá năng lực toàn diện. Điều này gây khó khăn trong việc triển khai các mô hình dạy học tích cực hay học qua trải nghiệm.

Bảng 1. Chương trình môn học Bóng bàn tại Đại học Quốc gia Hà Nội

Nội dung	Hình thức tổ chức dạy học			Tổng
	Lên lớp		Tự học	
	Lý thuyết	Thực hành		
Nội dung 1	1	0,5		1,5
Nội dung 2	1	0,5		1,5
Nội dung 3		1		1
Nội dung 4		1		1
Nội dung 5		1		1
Nội dung 6		1		1
Nội dung 7		1		1
Nội dung 8		1		1
Nội dung 9		1		1

Kết quả nghiên cứu về Giáo dục thể chất và Thể thao trường học

Nội dung	Hình thức tổ chức dạy học			Tổng
	Lên lớp		Tự học	
	Lý thuyết	Thực hành		
Nội dung 10		1		1
Nội dung 11		1		1
Nội dung 12		1		1
Nội dung 13		1		1
Nội dung 14		1		1
Tổng	2	13		15

2.2. Thực trạng cơ sở vật chất phục vụ giảng dạy môn Bóng bàn

Cơ sở vật chất là yếu tố quan trọng hỗ trợ trực tiếp cho quá trình giảng dạy và học tập, đặc biệt trong các học phần thực hành của giáo dục thể chất. Việc đầu tư, duy trì và nâng cấp cơ sở vật chất phục vụ giảng dạy không chỉ góp phần nâng cao chất lượng chuyên môn mà còn là tiêu

chí thiết yếu trong đánh giá hiệu quả hoạt động đào tạo của Trung tâm. Một hệ thống trang thiết bị đầy đủ và đạt chuẩn là điều kiện tiên quyết để tổ chức các buổi học có tính khoa học, hiệu quả và an toàn. Thực trạng cơ sở vật chất phục vụ giảng dạy môn Bóng bàn được tổng hợp và trình bày tại bảng 2.

Bảng 2. Cơ sở vật chất, phục vụ cho công tác giảng dạy môn bóng bàn của Đại học Quốc gia Hà Nội

TT	Sân tập – dụng cụ	Khu thể thao	Chất lượng	Hiệu quả sử dụng
1	Nhà tập đa năng	1	Tốt	Tốt
2	Bàn Bóng bàn	13	Tốt	Tốt
3	Vợt	50	Tốt	Khá
4	Quả bóng bàn	100 quả	Tốt	Khá

Qua phân tích bảng 2 có thể thấy, nhìn cơ sở vật chất hiện tại được đánh giá là đạt chất lượng tốt, cơ bản đáp ứng yêu cầu tổ chức dạy học môn Bóng bàn. Mặc dù TTGDTC&TT – ĐHQGHN được trang bị tổng cộng 13 bàn bóng bàn, nhưng do toàn bộ hoạt động giảng dạy phải chia sẻ không gian trong một nhà tập đa năng dùng chung cho nhiều môn học khác, nên thực tế mỗi buổi chỉ có thể bố trí tối đa 06 bàn để phục vụ cho lớp học. Với quy mô lớp trung bình khoảng 50 sinh viên, số lượng bàn này là chưa đáp ứng đủ nếu muốn tổ chức các hoạt động theo nhóm nhỏ, luân phiên luyện tập hay áp dụng các phương pháp dạy học tích cực. Việc thiếu bàn tập khiến sinh viên phải chờ đợi, giảm thời lượng tương tác thực hành. Điều này ảnh hưởng không nhỏ đến hiệu quả hình thành kỹ năng và khả năng triển khai các hình thức học tập hiện đại. Đây là một trong những rào cản

lớn trong việc đổi mới phương pháp giảng dạy môn Bóng bàn tại đơn vị hiện nay.

2.3. Thực trạng về đội ngũ giảng viên giảng dạy môn bóng bàn

Đội ngũ giảng viên là yếu tố quyết định chất lượng đào tạo và khả năng đổi mới phương pháp. Kết quả phân tích tại bảng 3.

TTGDTC&TT - ĐHQGHN có 3 giảng viên chuyên ngành môn Bóng bàn, gồm 2 tiến sĩ và 1 thạc sĩ; 2/3 có trên 10 năm kinh nghiệm, độ tuổi tập trung từ 41–50. Tỷ lệ nữ chiếm 66,37%.

Về chuyên môn và thâm niên, đội ngũ hiện nay có năng lực cao, kinh nghiệm vững vàng, đủ điều kiện triển khai hiệu quả các phương pháp giảng dạy tích cực, định hướng phát triển năng lực người học. Cơ cấu hợp lý này là nền tảng thuận lợi để thúc đẩy đổi mới trong giảng dạy GDTC tại ĐHQGHN.

Bảng 3. Thực trạng đội ngũ giảng viên giảng dạy môn Bóng bàn tại Đại học Quốc gia Hà Nội

Nội dung		Đơn vị	Năm học 2024 -2025	
			Số lượng	%
Số lượng cán bộ giảng dạy môn Bóng bàn			3	
Giới tính	Nam		1	33.33
	Nữ		2	66.37
Trình độ chuyên môn	TS		2	66.37
	ThS		1	33.33
	CN		0	0
Độ tuổi	<30		0	0
	30-40		1	33.33
	41-50		2	66.37
	51-60		0	0
Thâm niên	Trên 10 năm		2	66.37
	Dưới 10 năm		1	33.33

2.4. Thực trạng dạy và học môn bóng bàn cho sinh viên ĐHQGHN

2.4.1. Thực trạng sử dụng các phương pháp dạy học bóng bàn hiện nay

Để đánh giá thực trạng các phương pháp giảng dạy, chúng tôi đã tiến hành phỏng vấn

trực tiếp 3 giảng viên giảng dạy môn bóng bàn tại TTGDTC&TT. Kết quả phỏng vấn, tập trung vào thực trạng sử dụng các phương pháp giảng dạy và hiệu quả sử dụng phương pháp dạy học. Kết quả được trình bày chi tiết tại bảng 4.

Bảng 4. Thực trạng sử dụng các phương pháp dạy học hiện nay tại TTGDTC&TT - ĐHQGHN (n=3)

TT	Các phương pháp	Thường xuyên sử dụng	Tỷ lệ %	Hiệu quả sử dụng
1	PP thuyết trình (giảng giải, chỉ thị, hiệu lệnh, mạn đàm)	3	100	4.5
2	PP trực quan (thị phạm)	3	100	4.8
3	PP tập luyện lặp lại ổn định	3	100	4.6
4	PP tập luyện biến đổi	2	66.7	4.2
5	PP tập luyện phân chia	3	100	4.7
6	PP tập luyện nguyên vẹn	2	66.7	3.5
7	PP trò chơi	1	33.3	2.8
8	PP tập luyện sử dụng công nghệ hiện đại	1	33.3	5.0

Kết quả khảo sát từ 3 giảng viên giảng dạy môn Bóng bàn tại TTGDTC&TT – ĐHQGHN cho thấy, các phương pháp giảng dạy truyền thống như thuyết trình, trực quan (thị phạm), luyện tập lặp lại ổn định và phân chia được sử dụng thường xuyên với tỷ lệ 100%,

đồng thời được đánh giá có hiệu quả cao (từ 4.5 đến 4.8 điểm trên thang 5). Đây là những phương pháp phổ biến, phù hợp với mục tiêu truyền đạt kỹ thuật cơ bản, dễ kiểm soát và triển khai trong điều kiện lớp học đông và thời lượng hạn chế. Ngược lại, các phương pháp có tính

Kết quả nghiên cứu về Giáo dục thể chất và Thể thao trường học

linh hoạt và phát triển năng lực người học như luyện tập biến đổi, luyện tập nguyên vẹn hoặc trò chơi chỉ được áp dụng bởi 1–2 giảng viên và đạt mức hiệu quả trung bình thấp hơn. Đặc biệt, phương pháp sử dụng công nghệ hiện đại – mặc dù chỉ được một giảng viên sử dụng lại được đánh giá đạt hiệu quả tối đa (5.0), phản ánh tiềm năng đáng kể nếu được đầu tư triển khai đồng bộ. Nhìn chung, kết quả này cho thấy các phương pháp giảng dạy hiện nay vẫn tập trung vào việc hoàn thiện kỹ thuật cơ bản, trong khi các hình thức học tích cực, khuyến khích tương tác, hỗ trợ sáng tạo, ứng dụng công nghệ, hướng đến phát triển kỹ năng thế kỷ 21 vẫn chưa được áp dụng rộng rãi trong thực tiễn.

2.4.1. Thực trạng kết quả học tập môn bóng bàn của sinh viên ĐHQGHN

Kết quả học tập học môn Bóng bàn của sinh viên được đánh giá theo quy chế đạo tạo hiện nay tại TTGDTC&TT. Thang điểm môn học là: Điểm chuyên cần, điểm kiểm tra giữa kỳ và điểm thi kết thúc môn. Trong đó, điểm kiểm tra cuối kỳ tập trung đánh giá kỹ năng thực hành thông qua kỹ thuật chuyên môn của môn học.

Ngay từ đầu học kỳ, các tiêu chí đánh giá và yêu cầu kỹ thuật được công bố công khai để sinh viên chủ động tập luyện. Kiểm tra kết thúc môn học gồm hai nội dung kỹ thuật cơ bản: Vụt bóng thuận tay và vụt bóng trái tay, mỗi kỹ thuật thực hiện 10 lần.

Để đánh giá hiệu quả giảng dạy, nghiên cứu lựa chọn phân tích kết quả học tập của sinh viên cấp độ 1 trong học kỳ II năm học 2023–2024. Dữ liệu chi tiết được trình bày tại Bảng 5.

Bảng 5. Thực trạng kết quả thi kết thúc môn học bóng bàn của sinh viên Đại học Quốc gia Hà Nội

TT	Nội dung kiểm tra	Kết quả kiểm tra ($\bar{x} \pm \delta$)				
		Chiều thứ 2 (n = 53)	Sáng thứ 4 (n = 39)	Sáng thứ 5 (n = 44)	Sáng thứ 6 (n = 49)	Chiều thứ 6 (n = 51)
1	Vụt bóng thuận tay	5.35±0.85	4.82±0.72	5.48±0.88	4.15±0.66	5.12±0.79
2	Vụt bóng trái tay	4.02±1.13	5.62±0.68	4.63±0.74	5.21±0.69	4.93±0.81

(Kết quả tổng hợp năm học 2023 – 2024, nguồn phòng Đào tạo)

Từ kết quả thu được ở bảng 5 cho thấy năng lực thực hiện động tác của sinh viên vẫn ở mức chưa đồng đều giữa các lớp học. Cụ thể, kỹ thuật vụt bóng thuận tay có điểm trung bình dao động từ 4.15 ± 0.66 đến 5.48 ± 0.88 , trong khi vụt bóng trái tay cũng biến động mạnh, từ 4.02 ± 1.13 đến 5.62 ± 0.68 . Một số lớp đạt kết quả khá, song nhiều lớp chỉ đạt mức trung bình, phản ánh tình trạng tiếp thu kỹ thuật còn hạn chế ở phần lớn sinh viên. Độ lệch chuẩn tương đối cao cho thấy sự chênh lệch lớn về kỹ năng cá nhân, trong khi mục tiêu của giáo dục thể chất là phát triển năng lực toàn diện và đồng đều trong lớp học. Thực trạng này cho thấy phương pháp giảng dạy hiện nay vốn thiên về giảng giải, thị phạm và luyện tập lặp lại chưa đủ linh hoạt để hỗ trợ sinh viên phát triển kỹ thuật một

cách bền vững. Trong bối cảnh giáo dục thể chất hiện đại, đòi hỏi năng lực tự học, tư duy chiến thuật và khả năng vận dụng thực tế, thì việc duy trì phương pháp truyền thống không còn đáp ứng được yêu cầu đổi mới. Vì vậy, cần thiết phải chuyển sang các phương pháp dạy học tích cực hơn, đặc biệt là dạy học theo dự án (PBL). Phương pháp này không chỉ tạo cơ hội cho sinh viên luyện tập trong bối cảnh gần với thực tiễn thi đấu, mà còn thúc đẩy sự chủ động, tương tác nhóm và tư duy phản biện – những yếu tố then chốt giúp nâng cao chất lượng thực hành và kết quả kiểm tra kỹ thuật như thể hiện trong bảng phân tích.

3. KẾT LUẬN

Nghiên cứu đã làm rõ thực trạng giảng dạy môn Bóng bàn tại ĐHQGHN trên nhiều khía cạnh: Chương trình, cơ sở vật chất, giảng viên và kết quả học tập. Mặc dù các yếu tố nền tảng như chương trình và đội ngũ giảng viên đã được xây dựng ổn định, phương pháp giảng dạy hiện tại chủ yếu dựa vào giảng giải và luyện tập lặp lại chưa đủ sức phát triển năng lực thực tiễn và tính chủ động của sinh viên.

Phân tích kết quả học tập cho thấy kỹ thuật của sinh viên còn chênh lệch lớn giữa các lớp, đặc biệt ở kỹ năng vọt bóng trái tay, phản

ánh sự hạn chế của cách tiếp cận truyền thống. Điều này đòi hỏi cần chuyển đổi mạnh mẽ sang các phương pháp dạy học tích cực, trong đó dạy học theo dự án (PBL) là hướng đi phù hợp với đặc thù môn học và năng lực giảng viên hiện có. Việc triển khai PBL sẽ không chỉ giúp sinh viên phát triển kỹ năng vận động, mà còn rèn luyện tư duy phản biện, kỹ năng làm việc nhóm và khả năng ứng dụng thực tiễn những năng lực cốt lõi cho sinh viên thế kỷ 21 hiện nay. Đây cũng là cơ sở để nâng cao chất lượng đào tạo và bắt nhịp với xu thế đổi mới giáo dục đại học.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Aydın, M., & Tonbuloglu, B. (2021), Project-based learning as a strategy in physical education teacher training: Creating a cultural route promoting active commuting. *European Journal of Educational Research*, 10(2), 675–688. <https://doi.org/10.12973/eu-jer.10.2.675>
2. Lê Vương Anh (2018). *Xác định nhóm phương pháp dạy học Bóng bàn cho sinh viên ngành Giáo dục thể chất Trường Đại học Thể dục thể thao Bắc Ninh*. Luận án Tiến sĩ Giáo dục học, Trường ĐH TDTT Bắc Ninh.
3. Ban Chấp hành Trung ương Đảng Cộng sản Việt Nam. (2013). *Nghị quyết số 29-NQ/TW về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo*. Hà Nội: Văn phòng Trung ương Đảng.
4. Nguyễn Thị Thư & nhóm tác giả (2021), “*Ứng dụng và đánh giá hiệu quả phương pháp tư duy thiết kế trong đổi mới hoạt động giảng dạy môn Bóng bàn cho sinh viên Đại học Quốc gia Hà Nội*”, Đề tài cấp ĐHQGHN.

Nguồn bài báo: Phan Hoàng Tường Giang, Bài viết được trích dẫn từ đề tài NCKH cấp cơ sở: “*Nghiên cứu ảnh hưởng của phương pháp dạy học theo dự án trong giảng dạy môn Bóng bàn cho sinh viên Đại học Quốc gia Hà Nội*”, đề tài dự kiến bảo vệ tháng 7/2025.

Ngày nhận bài: 21/4/2025; Ngày đánh giá: 20/5/2025; Ngày duyệt đăng: 29/5/2025.